

**vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie**

1400754

Rotterdam, 11 februari 2014

Ref.nr.: 14/CT/05

Betreft: rapportage conform WGA

Gemeente Steenbergen
College van Burgemeester en Wethouders
T.a.v. John van den Hof
Postbus 6
4650 AA Steenbergen

Gem. STEENBERGEN		Kopie aan:	
13 FEB 2014		Vertrouwelijk	
STFBZ			
JochH			

Geacht College,

In 2013 konden inwoners van uw gemeente een beroep doen op het meldpunt van RADAR, het bureau voor gelijke behandeling en tegen discriminatie. Daarmee geeft RADAR uitvoering aan de taken waar uw gemeente volgens de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen verantwoordelijk voor is. Conform deze wet dient u voor 1 april 2014 over het aantal in 2013 gemelde discriminatievoorvallen in uw gemeente aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te rapporteren. U ontvangt het bijgevoegde document ook digitaal en kunt dat per e-mail versturen naar het ministerie (e-mailadres: antidiscriminatie@minbzk.nl, voor vragen kunt u contact opnemen met Suzanne Koelman, 06-52851978).

Het afgelopen jaar is het aantal meldingen over discriminatie in uw gemeente iets gedaald ten opzichte van vorig jaar. In het werkgebied van RADAR steeg het aantal meldingen. Vooral in de laatste maanden van 2013 zorgden de toegenomen aandacht voor racisme in Nederland, de discussie over Zwarte Piet en verschillende uitingen in de media voor een toename van meldingen. Daarnaast blijkt uit recent onderzoek van het SCP dat een aanzienlijk deel van de Nederlandse bevolking discriminatie ervaart, maar dat slechts een miniem aantal discriminatie-ervaringen gemeld wordt. De daling van het aantal meldingen in uw gemeente is niet eenvoudig te duiden. Het is niet onwaarschijnlijk dat discriminatie in uw gemeente wel is gevoeld en de discussie daaromtrent is gevoerd. Het algemene beeld, zoals onlangs geschetst door het SCP, laat zien dat oplettendheid en aandacht voor het voorkomen en bestrijden van discriminatie voor iedere burger en gemeente relevant blijven.

De bijgeleverde notitie getiteld 'Stemmingen en koersen: Discriminatie in 2013' plaatst aan de hand van enkele regionale en landelijke tendensen uw gemeentelijke discriminatiecijfers in een breder perspectief. U ontvangt rond 21 maart, de internationale dag voor de uitbanning van discriminatie, een regionale rapportage waarin de meldingen van alle gemeenten in uw regio worden gepresenteerd en geanalyseerd. Mocht u toelichting wensen op de cijfers of verder willen praten over antidiscriminatiebeleid, dan zijn wij graag bereid tot een dergelijk gesprek.

● **RADAR centraal bureau**
Grotekerklein 5, Rotterdam
Postbus 1812, 3000 BV Rotterdam
t 010 - 411 3911
f 010 - 412 8433

● **locatie Breda**
Delpratsingel 1, Breda
Postbus 3614, 4800 DP Breda
t 076 - 530 9137
e info-breda@radar.nl

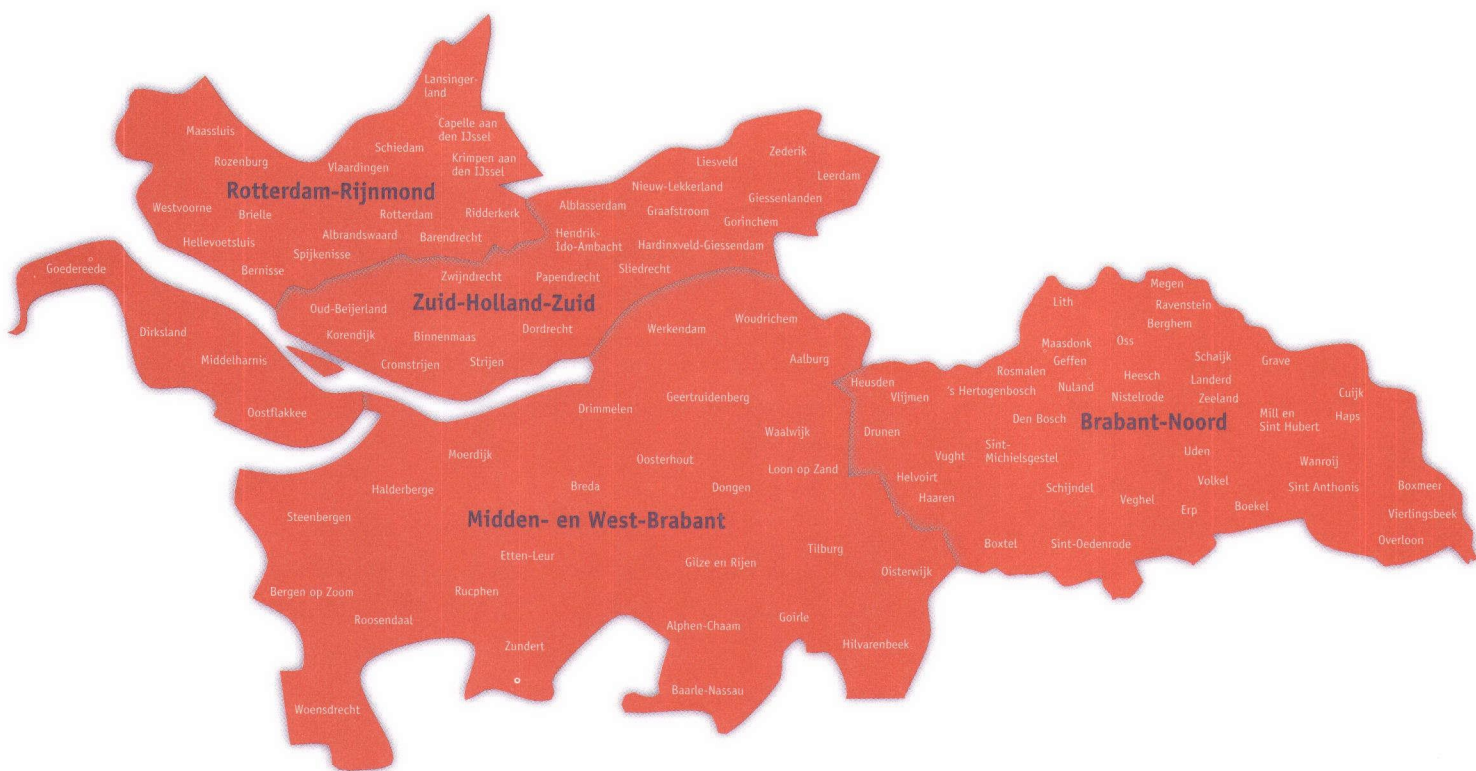
● **locatie Tilburg**
Veemarktstraat 39
5038 CT Tilburg
t 013 - 820 0212
e info-tilburg@radar.nl

● **locatie 's-Hertogenbosch**
Koningsweg 56
5211 BN Den Bosch
t 073 - 744 0118
e info-denbosch@radar.nl

● **Dordrecht**
t 078 - 639 0429
e info-dordrecht@radar.nl

e info@radar.nl
www.radar.nl

ING-bank 3455290
KvK 41128222

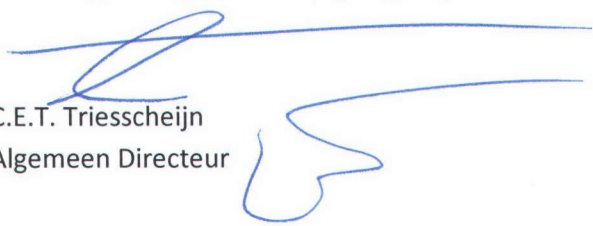

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Ik vertrouw erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Met hoogachting en vriendelijke groet,

C.E.T. Triesscheijn
Algemeen Directeur

Bijlagen:

- Cijferrapportage
- Stemmingen en koersen: Discriminatie in 2013, een overzicht in vogelvlucht.

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Rapportage discriminatie 2013

Gemeente Steenbergen

RADAR rapporteert jaarlijks over klachten en meldingen over discriminatie in uw gemeente volgens een voorgeschreven format van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties

Naam antidiscriminatievoorziening	RADAR
Rapportage ten behoeve van gemeente	Steenbergen
Jaar van registraties	2013

1. Totaal aantal klachten

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene	Totaal
	Over vooral in de gemeente	Over vooral in andere gemeente	Totaal	Over vooral in de gemeente	
Totaal	1	0	1	2	3

N.B.: Het totale aantal in de onderstaande tabellen kan afwijken van het totaal aantal klachten en/of meldingen. Een klacht kan namelijk betrekking hebben op meerdere gronden, terreinen, manieren van discriminatie en wijzen van klachtbehandeling, waardoor er een verschil ontstaat tussen de twee totalen.

2. Discriminatiegrond

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene	Totaal
	Over vooral in de gemeente	Over vooral in andere gemeente	Totaal	Over vooral in de gemeente	
Ras				1	1
Antisemitisme ¹					
Nationaliteit					
Handicap/chronische ziekte	1		1		1
Leeftijd				1	1
Seksuele gerichtheid					
Geslacht					
Arbeidsduur					
Arbeidscontract vast/tijdelijk					
Burgerlijke staat					
Godsdienst					
Levensovertuiging					
Politieke gezindheid					
Overig (niet- wettelijke) gronden					
Onbekend					
Totaal	1	0	1	2	3

¹ De aparte categorie 'antisemitisme' wordt niet meer ondersteund in het nieuwe klachtenregistratieprogramma LBAnet. Klachten over antisemitisme worden vanaf 2012 geregistreerd onder godsdienstdiscriminatie als ze betrekking hebben op discriminatie wegens het joodse geloof of onder rassendiscriminatie als ze gaan over discriminatie van het Joodse volk.

3. Maatschappelijk terrein

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene	
	Over voorval in de gemeente	Over voorval in andere gemeente	Totaal	Over voorval in de gemeente	Totaal
Arbeidsmarkt	1		1	1	2
Buurt/wijk					
Collectieve voorzieningen					
Commerciële dienstverlening				1	1
Horeca/amusement					
Huisvesting					
Media en reclame					
Onderwijs					
Politie/OM/vreemdelingendienst					
Privésfeer					
Publieke/politieke opinie					
Sport/recreatie					
Openbare ruimte/publiek domein					
Overig					
Onbekend/nvt					
Totaal	1	0	1	2	3

4. Aard

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene	
	Over voorval in de gemeente	Over voorval in andere gemeente	Totaal	Over voorval in de gemeente	Totaal
Omstreden behandeling	1		1	1	2
Vijandige bejegening				1	1
Geweld					
Bedreiging					
Overig					
Onbekend					
Totaal	1	0	1	2	3

5. Klachtbehandeling

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene	
	Over vooral in de gemeente	Over vooral in andere gemeente	Totaal	Over vooral in de gemeente	Totaal
Registratie ²				1	1
Advies/informatie	1		1	1	2
Beïnvloeding beleid					
Bemiddeling					
Bijstaan in procedures					
Doorverwijzing					
Eigen onderzoek ADV					
Overig				1	1
Totaal	1	0	1	3	4

² De werkwijze 'registratie' betekent dat de klachtbehandeling heeft bestaan uit het registreren van de klacht of melding en uit het geven van een korte reactie (telefonisch of per e-mail).

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Stemmingen en Koersen

Discriminatie in 2013, een overzicht in vogelvlucht

Inleiding

Landelijke en regionale trends in cijfers

Maatschappelijk klimaat en publieke discussies in 2013

En dit was verder in het nieuws...

En dit was (te) weinig in het nieuws...

Ontwikkelingen in discriminatiebestrijding door overheid en wetgever

Vooruitblik 2014

Inleiding

De *Rapportage discriminatie* die u van RADAR ontvangt, gaat over de *gemelde* voorvallen van discriminatie die betrekking hebben op uw gemeente. Deze cijfers geven maar beperkt zicht op de aard en omvang van discriminatie. Veel gevallen en gevoelens van discriminatie, met of zonder direct aanwijsbare gedupeerde, blijven ongemeld en daarmee onderbelicht als we ons beperken tot de cijfers.

In deze notitie leest u over actuele (landelijke) ontwikkelingen en gebeurtenissen die niet altijd uit de cijfers op gemeenteniveau zijn af te leiden. Ze zijn echter wel van betekenis voor uw gemeente: ze bepalen immers mede hoe inwoners met elkaar omgaan en tegen elkaar aankijken en vormen de context waarin discriminatiebestrijding plaatsvindt.

Landelijke en regionale trends in cijfers

Politieregistraties

Sinds een aantal jaren rapporteert het Landelijk Expertisecentrum Discriminatie (LECD) van de politie over discriminatie-incidenten die bekend zijn bij de politie

(Poldis).¹ In 2012 zijn dat er landelijk bijna 3300. Het aantal registraties is daarmee met 17 procent gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. Een stijging die deels is te verklaren door verbeteringen in de registratie. Ook in 2013 zijn belangrijke stappen gezet om de registratie te verbeteren. Bovendien is er actie ondernomen om de aangiftebereidheid te verhogen. In de (voormalige) politieregio's Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland-Zuid en Midden- en West-Brabant ondersteunt RADAR de politie bij de casescreening en rapportage van zaken met discriminatoire aspecten. Uit Poldis 2012 blijkt dat dit een veel nauwkeuriger beeld en hogere aantallen geregistreerde incidenten oplevert. De meeste incidenten hebben betrekking op ras en seksuele gerichtheid.

Voor een onderzoek in opdracht van de Anne Frank Stichting werd ook een screening van politieregistraties uitgevoerd. Dit rapport komt uit op een totaal van 2077 racistische incidenten waarvan in 2012 aangifte is gedaan. De stijging van 25 procent ten opzichte van 2011 kunnen de onderzoekers niet goed verklaren. Volgens hen is die niet toe te schrijven aan een andere registratiewijze of meer aandacht voor het onderwerp binnen de politie.²

Onderzoek naar ervaren discriminatie

In januari 2014 publiceerde het Sociaal-Cultureel Planbureau (SCP) een onderzoek naar ervaren discriminatie. Voor dit onderzoek vulden ruim 12.000 respondenten een enquête in over hun discriminatie-ervaringen in het afgelopen jaar. Het SCP concludeert dat ongeveer een kwart van de inwoners van Nederland een ervaring had met discriminatie - vooral op grond van leeftijd, etnische herkomst, huidkleur en geslacht. Uit dit onderzoek blijkt ook dat slechts één op de

¹ Verweij-Jonker Instituut (2013): *POLDIS rapportage 2012. Met themarapportage antisemitisme*.

² Anne Frank Stichting (2013): *Tweede rapportage racisme, antisemitisme en extreemrechts geweld in Nederland*.

acht ervaringen (ergens) wordt gemeld.³ Door onderrapportage is de zeggingskracht van cijfers over meldingen (en aangiften) bij ADV's en de politie dus beperkt. Ervaringsonderzoek met een steekproef onder de bevolking geeft meer zicht op de aard en omvang van discriminatie.

De nodige gemeenten verrichten zo'n onderzoek naar ervaren discriminatie, of nemen vragen over discriminatie op in één van de jaarlijkse surveyonderzoeken. Door verschillen in aanpak tussen gemeenten leverde dit tot nu toe onvergelykbare resultaten op. Een doorbraak is dat sinds 2013 in de Omnibusenquête van de gemeente Rotterdam en in de Burgermonitor van Amsterdam exact dezelfde vragen over discriminatie worden voorgelegd. Deze afstemming is voorgesteld en georganiseerd door RADAR, in samenwerking met het Meldpunt Discriminatie Amsterdam en de onderzoeksbureaus van beide steden. Voor het eerst beschikken we nu over gegevens waarmee we het discriminatieklimaat tussen de twee steden kunnen vergelijken. Op hoofdlijnen vertonen de cijfers verbluffend veel overeenkomsten. Inwoners van Amsterdam en Rotterdam ervaren vooral discriminatie vanwege hun afkomst. Een nadere analyse van de uitkomsten wordt in 2014 op de website van RADAR gepubliceerd. Het zou mooi zijn wanneer meer gemeenten het voorbeeld van Amsterdam en Rotterdam volgen.

Het SCP publiceert met regelmaat onderzoeken over discriminatie en sociale verhoudingen. In de tweejaarlijkse publicatie 'De sociale staat van Nederland' meet het SCP onder andere de verhouding tussen verschillende bevolkingsgroepen in Nederland. In 2013 denkt de Nederlandse bevolking nog steeds negatief over immigratie en moslims. Een derde van de bevolking had bijvoorbeeld liever geen migranten als burens. Ondanks de economische crisis is de omvang

van de negatieve houding afgenomen ten aanzien van de periode vóór 2008.⁴

Een ander onderzoek richtte zich specifiek op de situatie van recent gemigreerde Bulgaren en Polen in Nederland. Hieruit blijkt dat een groot deel (40 procent) van de Polen denkt dat de eigen groep in Nederland wordt gediscrimineerd. Maar liefst 18 procent heeft zelf met discriminatie te maken gehad.⁵ Vanaf 2014 gelden er nieuwe regels voor Bulgaren en Roemenen die naar Nederland komen om te werken. Gemeenten zijn misschien wel de belangrijkste speler bij het opvangen en wegwijzen van deze nieuwe arbeidsmigranten. Ook informatie over gelijke behandeling en de mogelijkheden om melding te maken van discriminatie, kan onderdeel zijn van de informatie die gemeenten verspreiden in bijvoorbeeld de zogenaamde 'Polenhotels'.

Onderzoek naar discriminatie en antisemitisme in het onderwijs

De Anne Frank Stichting meldde in de zomer van 2013 dat één op de drie docenten wel eens getuige is van antisemitisme in de klas. Dit was de uitkomst van een enquête onder docenten in het voortgezet onderwijs. Hierbij valt op dat antisemitische incidenten op school vaak gerelateerd zijn aan voetbal of het conflict in het Midden-Oosten. Docenten zijn over het algemeen tevreden met hun eigen aanpak van antisemitisme en andere vormen van discriminatie op school. Maar ze stellen meer voorlichting over discriminatie en ongelijke behandeling op prijs.⁶ Het onderzoek werd gepubliceerd nadat in het voorjaar van 2013 een maatschappelijke discussie op gang kwam naar aanleiding van antisemitische uitspraken van jongeren van Turkse afkomst in het televisieprogramma 'Onbevoegd gezag'.

³ SCP (2014): *Ervaren discriminatie in Nederland*.

⁴ SCP (2013): *De sociale staat van Nederland 2013*.

⁵ SCP (2013): *Nieuw in Nederland. Het leven van recent gemigreerde Bulgaren en Polen*.

⁶ Panteia (2013): *Antisemitisme in het voortgezet onderwijs*.

In hetzelfde onderzoek gaf driekwart van de docenten aan dat leerlingen zich regelmatig grievend uitlaten over homoseksualiteit en over de Islam. Terwijl het verschijnsel van homofobie in Nederland steeds beter in beeld komt, is er weinig betrouwbare informatie beschikbaar over islamofobie in Nederland. Dat heeft er onder andere mee te maken dat er geen algemeen aanvaarde definitie van islamofobie bestaat. Op initiatief van RADAR werkt Spior, de Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond, samen met het Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) om de registratiepraktijk rondom islamofobie te verbeteren. De jarenlange ervaring van het CIDI met het registreren en agenderen van antisemitische incidenten kan op deze manier ook bijdragen aan een betere grip op islamofobie.

Maatschappelijk klimaat en publieke discussies in 2013

De meldingen bij ADV's staan niet los van de publieke discussie in Nederland. Soms leiden meldingen over discriminatie tot discussie in de media. Dit was bijvoorbeeld het geval met de 'babymelkpoederzaak': mensen met een Aziatisch uiterlijk kregen bij drogisterijen te horen dat zij geen babymelkpoeder konden kopen vanwege de run op babymelkpoeder in verband met het melkschandaal in China. Soms werkt het andersom en leiden discussies in de media of de politiek juist tot meldingen bij ADV's. Hieronder gaan we in op een aantal onderwerpen die in 2013 hoog op de publieke agenda stonden en die geleid hebben tot discriminatiemeldingen.

Zwarte Piet

De afgelopen jaren was er veel discussie over het al dan niet racistische karakter van Zwarte Piet. In 2013 is deze discussie feller gevoerd dan ooit. Eenentwintig Amsterdammers maakten bezwaar tegen de Zwarte Pieten bij de Sinterklaasintocht in Amsterdam en een commissie van de VN kondigde onderzoek aan naar het Sinterklaasfeest. De emoties liepen hoog op. In de (sociale) media was Zwarte Piet

dagenlang *trending topic* en het kwam tot protesten vóór en tegen Zwarte Piet. Velen gingen over de schreef met zeer kwetsende en racistische uitspraken op internet. RADAR stond veel burgers en de media te woord in deze kwestie en stuurde een brief naar alle basisscholen in het werkgebied met suggesties voor aanpassingen van het Sinterklaasfeest. De discussie leidde tot veel meldingen, zowel van 'voorstanders' als van 'tegenstanders' van Zwarte Piet. Uiteindelijk leidde het debat op een aantal plaatsen tot aanpassingen. In sommige steden en stadsdelen waren kleurenpieten te zien. De discussie over Zwarte Piet krijgt ongetwijfeld een vervolg in de komende jaren.

Aandacht voor racisme in Nederland

Rondom deze discussie werd bovendien duidelijk dat de sensitiviteit voor racisme in het publieke debat is toegenomen. Ongepaste grappen van presentator Gordon over een kandidaat van Chinese herkomst in het tv-programma *Holland's Got Talent* en een racistische opmerking van Jack Spijkerman aan het adres van Humberto Tan leidden tot ophef. ADV's ontvingen veel klachten over deze en andere incidenten in de media. Enkele ADV's dienden een klacht in bij RTL over de uitspraken van Gordon. Ook een geval van expliciete discriminatie van een sollicitant met een donkere huidkleur in Arnhem trok veel publieke aandacht.

De kwesties rond Zwarte Piet, Gordon en de sollicitant voeden het debat over racisme in het algemeen. Een van de kernpunten in die discussie is de botsing tussen bedoelingen en effecten en de vraag wat daarbij doorslaggevend is. De herhaalde uitleg dat Zwarte Piet niet racistisch bedoeld is en dat de opmerking van Gordon als grap bedoeld was en niet als discriminatie, doen immers niets af aan de ervaring van degenen die zich door dergelijke uitlatingen of gebruiken wel degelijk gediscrimineerd en op hun ziel getrapt voelen. Opvallend in deze discussies is de groeiende mondigheid van de tweede en derde generaties uit de geraakte minderheidsgroepen. Daarnaast viel op dat

reacties uit het buitenland invloed hebben op de manier waarop mensen in Nederland tegen racisme aankijken. Met het oog op de versterkte aandacht voor racisme staat de jaarlijkse 'Your Power - Our Power' conferentie van RADAR op 21 maart 2014 helemaal in het teken van dit fenomeen.

Ook het Nederlandse overheidsbeleid en de houding van de politiek ten aanzien van discriminatie en racisme waren onderwerp van kritiek in 2013. Zo uitte de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI), een onafhankelijk toezichtorgaan voor de mensenrechten, zorg over de manier waarop bepaalde etnische en religieuze groepen door sommige politici als een bedreiging voor de Nederlandse samenleving worden afgeschilderd. Dit betreft met name moslims en migranten uit Oost en Midden Europa. De ECRI sprak ook zorg uit over het ontbreken van een alomvattend actieplan ter bestrijding van rassendiscriminatie, discriminatie op de arbeidsmarkt en racistische spreekkoren in het voetbal.⁷ Voormalig Nationaal Ombudsman Alex Brenninkmeijer onderschrijft de zorgen van de ECRI. In een televisie-interview noemde hij het politieke klimaat in Nederland discriminatoir en riep hij de regering op om een campagne tegen discriminatie te starten.

En dit was verder in het nieuws...

Etnisch profileren door de politie

Etnisch profileren is een praktijk waarbij de politie, bewust of onbewust, uiterlijke kenmerken als uitgangspunt neemt voor het controleren en aanhouden van burgers. Het ondermijnt niet alleen de relatie tussen politieagenten en mensen uit etnische minderheidsgroepen. Het belemmert ook de effectiviteit van politietoetreden omdat de neutraliteit van de politie ter discussie komt te staan. In 2013 publiceerde Amnesty International Nederland een rapport waarin op basis van uitgebreid literatuuronderzoek

⁷ European Commission against Racism and Intolerance (2013): *ECRI-rapport over Nederland (vierde monitoringcyclus)*.

conclusies worden getrokken over etnisch profileren in de context van proactieve politiecontroles. Amnesty constateert dat etnisch profileren plaatsvindt bij identiteits- en verkeerscontroles, preventief fouilleren en bij controles op illegaal verblijf.⁸ Het Amsterdamse collectief De Doetank publiceerde gelijktijdig filmpjes en verslagen van praktijktests met betrekking tot etnisch profileren door de politie en riep jongeren op om hun ervaringen met discriminatie bij politiecontroles te delen.⁹ Het rapport leidde tot verdeelde reacties. De Minister van Veiligheid en Justitie en de politie zijn ervan overtuigd dat er geen sprake is van etnisch profileren en vragen begrip voor de lastige positie van politieagenten. In 2014 krijgt deze discussie een vervolg. De Universiteit Leiden publiceert dit jaar een onderzoek naar etnisch profileren door agenten in Den Haag. RADAR doet samen met Art.1 een onderzoek- en bewustwordingsproject waarbij feitelijke ervaringen van politieagenten en jongeren, wederzijdse beeldvorming en mogelijke bejegeningseffecten worden gedocumenteerd.

Discriminatie bij het verkopen van melkpoeder

In 2013 zorgde een melkschandaal in China voor beroering in Nederland. De vraag naar babymelkpoeder in Nederland steeg als gevolg van de problemen in China, waardoor winkeliers te maken kregen met een (dreigend) tekort. Winkeliers stelden daarom de regel in dat klanten maximaal twee pakken babymelkpoeder tegelijk mochten kopen. Helaas bleek in de praktijk dat sommige winkelmedewerkers expliciete instructies kregen om minder of geen babymelkpoeder te verkopen aan 'Chinezen'. Dat leidde ertoe dat mensen met een Aziatisch uiterlijk aan de kassa te horen kregen dat aan hen geen babymelkpoeder werd verkocht. In Nederland werden 17 meldingen van dergelijke

⁸ Amnesty International (2013): *Proactief politietoetreden vormt risico voor mensenrechten. Etnisch profileren onderkennen en aanpakken*.

⁹ www.controlealtdetele.nl

voorvallen bij ADV's gedaan. RADAR heeft twee van de klachten aangekaart bij het College voor de Rechten van de Mens. Al voor de zitting van het College was er veel media-aandacht en werd de zaak uitgebreid besproken op de nationale en regionale televisie en in de kranten. Een uitspraak van het College wordt verwacht in maart 2014.

En dit was (te) weinig in het nieuws...

Sommige onderwerpen halen het nieuws of brengen zelf massale verontwaardiging teweeg. Andere onderwerpen kunnen op minder belangstelling rekenen. Dat geldt ook voor bepaalde groepen mensen die last hebben van discriminatie. Dat kan zijn omdat het om relatief kleine of nieuwe groepen gaat die maar weinig discriminatie-ervaringen melden. Omdat zij niet bekend zijn met de mogelijkheid om te melden of andere redenen hebben om *niet* te melden. Hiervoor werden *arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa* al genoemd en werd gewezen op de relatieve onbekendheid van *islamofobie* in Nederland. Hieronder brengen wij nog twee groepen specifiek onder de aandacht. Dit betekent overigens niet dat de opsomming van onderbelichte issues en kwetsbare (maar redelijk onzichtbare) groepen volledig is.

Transgenders

Transgender is het koepelbegrip voor mensen wiens genderidentiteit en/of -expressie afwijkt van het biologische geslacht. De situatie van deze groep mensen, in Nederland geschat op zo'n 40.000 personen, staat steeds vaker op de publieke agenda. In 2013 is een belangrijk wetsvoorstel aangenomen waardoor het voor transgender personen makkelijker wordt om de geslachtsregistratie in hun paspoort en andere officiële documenten te laten wijzigen. Deze ontwikkeling is een belangrijke stap voor transgenders die eerder nog vaak tegen problemen en onbegrip aanliepen omdat hun legitimatiebewijs bijvoorbeeld aangaf dat zij 'vrouw' waren terwijl zij in de praktijk al als man leefden. Toch lopen transgenders in hun dagelijks leven nog vaak tegen onbegrip en

discriminatie aan. Begin 2014 werd bovendien weer pijnlijk duidelijk dat de capaciteit van de transgenderzorg in Nederland de vraag naar deze zorg niet aankan. Het Genderteam van het VU Medisch Centrum kondigde aan geen nieuwe aanmeldingen meer op te nemen. Transgender Netwerk Nederland werkt samen met ADV's zoals RADAR om de problemen van transgender mensen in kaart te brengen en hun emancipatie te bevorderen.

Roma en Sinti

De situatie van Roma en Sinti in Nederland krijgt niet per definitie veel aandacht, maar staat in een beperkt aantal gemeenten juist hoog op de agenda. Om recht te doen aan de grote diversiteit onder Roma en Sinti ontwikkelen gemeenten specifieke maatregelen en projecten om de inclusie van deze groep te bevorderen en problemen, waaronder criminaliteit, te bestrijden. In 2013 waren deze twee aspecten ook op landelijk niveau onderwerp van discussie. De Monitor Inclusie, ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en op verzoek van de Europese Commissie, brengt op een kwalitatieve manier in kaart hoe het gaat met Roma en Sinti in Nederland. Een van de conclusies van de monitor is dat Roma en Sinti minder kansen hebben op de reguliere arbeidsmarkt dan andere bevolkingsgroepen. Dat is slechts deels te verklaren door een verschil in scholing. Discriminatie op de arbeidsmarkt en bij stages speelt hierin ook een rol. Stateloze Roma lopen tegen bijzonder veel obstakels aan bij het wonen en werken in Nederland.¹⁰ In een reactie op deze Monitor kondigt de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan dat het kabinet van plan is om de knelpunten vanuit het kader van generiek beleid, en in samenwerking met gemeenten, aan te pakken.¹¹

¹⁰ Movisie (2013): *Monitor Inclusie: Nulmeting*.

¹¹ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2013): *Kabinetsreactie Monitor Inclusie (Roma)*.

Ontwikkelingen in discriminatiebestrijding door overheid en wetgever

Voortgangsbrief discriminatie 2013

In de Voortgangsbrief Discriminatie informeert het kabinet de Tweede Kamer over beleidsactiviteiten gericht op discriminatie.¹² In de brief van 23 december 2013 gaat het kabinet uitgebreid in op de lokale aanpak van discriminatie en de conclusies die zijn getrokken uit de evaluatie van de WGA. Deze conclusies hebben met name betrekking op het probleem van onderrapportage, het gebrek aan gemeentelijk antidiscriminatiebeleid, de beperkingen van de kwantitatieve WGA-rapportage en knelpunten bij de uitvoering van de WGA door enkele gemeenten. Als reactie op deze conclusies heeft het kabinet toegezegd om in 2014 te werken aan het opstellen van kwaliteitscriteria voor de ADV's. Daarnaast wil het kabinet, zoals eerder aangekondigd, de mogelijkheden verkennen om in 2014 een landelijke campagne op te zetten om bewustwording van burgers te vergroten. Ten aanzien van de verbetering van de rapportagepraktijk verwijst het kabinet in de brief meermaals naar het pilot project van RADAR en Art.1 (zie voor meer informatie onder 'voortblik 2014').

Verder gaat de brief in op ontwikkelingen op verschillende maatschappelijke terreinen, van arbeidsmarkt tot woonomgeving. Met betrekking tot arbeidsmarktdiscriminatie wacht het kabinet nog op het advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) over dit onderwerp. De verwachting is dat dit advies in februari 2014 wordt gepubliceerd. De Voorbeeldaanpak discriminatie in de buurt, opgesteld door het Landelijk Platform Woonoverlast, en de Gay Straight Alliance 'Natuurlijk Samen' worden genoemd als initiatieven die discriminatie in de woonomgeving tegengaan. De mogelijkheden

voor gemeenten om horecadiscriminatie aan te pakken, zowel strafrechtelijk als bestuursrechtelijk, zijn beschikbaar gesteld op de website van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Veranderingen in de wet- en regelgeving

Het kabinet heeft in 2013 stappen gezet om het VN Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking te ratificeren. Het doel van het Verdrag is een voor ieder toegankelijke samenleving. Voor ratificatie wordt een tweetal aanpassingen van de Nederlandse wetgeving nodig geacht. Zo zal de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte ook gelden voor het terrein van goederen en diensten. Dat betekent dat bedrijven en organisaties zich moeten inspannen om hun aanbod toegankelijk te maken voor mensen met een handicap. Daarnaast zal de Kieswet aangepast worden om gemeenten met meer klem te verplichten om zo veel mogelijk stembureaus toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. Gemeenten zullen dus ook met deze verandering te maken krijgen, bijvoorbeeld bij het organiseren van verkiezingen of bij het adviseren van bedrijven over hoe zij kunnen voldoen aan de nieuwe eisen. Ter voorbereiding kunnen gemeenten alvast het gesprek aangaan met de plaatselijke Kamer van Koophandel en uiteraard met ADV's en belangenverenigingen van mensen met een beperking.

Een langverwachte wijziging in de wetgeving betreft het ouderschap voor lesbische ouders. In 2013 is besloten om het mogelijk te maken dat de vrouwelijke partner van een moeder ook buiten de rechter om juridisch ouder van een kind kan worden. Met de nieuwe wetgeving wordt de positie van kinderen geboren in lesbische relaties zo veel mogelijk gelijk gesteld aan die van kinderen geboren in heteroseksuele relaties. Daarnaast wordt lesbische stellen de dure en tijdrovende gang naar de rechter bespaard.

Hiervoor werd al de wetswijziging genoemd die het voor transgender personen eenvoudiger maakt om de registratie van hun

¹² Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (2013): *Voortgangsbrief Discriminatie 2013*.

geslacht te wijzigen in hun paspoort en andere officiële documenten.

Vooruitblik 2014

Tot slot een korte vooruitblik op het jaar dat alweer begonnen is. Prominent op de landelijke politieke agenda staan discriminatie op de arbeidsmarkt (als het advies van de SER wordt besproken) en een ronde tafel over islamofobie. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kondigde eerder aan dat de landelijke campagne om de meldingsbereidheid van discriminatie te bevorderen in 2014 wordt herhaald.

Daarnaast hoopt RADAR dat de eind 2013 toegenomen aandacht voor racisme in 2014 wordt gehandhaafd en tot verbeteringen zal leiden. Zoals hiervoor genoemd grijpt RADAR 21 maart, de internationale dag voor de uitbanning van discriminatie, aan om deze discussie verder te voeren en concrete stappen te zetten. Ook de discussie over Zwarte Piet is nog niet ten einde. Door in de tussentijd niet stil te zitten maar het gesprek over racisme juist levend te houden, hebben we hopelijk volgend jaar een intocht van Sinterklaas waar iedereen naar uit kan kijken.

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft RADAR en Art.1 opdracht gegeven om de mogelijkheden voor een geïntegreerde regionale rapportage over discriminatie te verkennen. Geïntegreerd wil zeggen dat de registraties van de politie en de ADV's in één verband worden geanalyseerd en gepresenteerd. Dit rapport informeert lokaal en regionaal optimaal over de aard en omvang van discriminatie. Wanneer de regionale rapporten vergelijkbaar zijn biedt dit ook mogelijkheden voor een nieuw landelijk beeld, waarin de regio's onderling worden vergeleken. Voor de zomer van 2014 presenteren RADAR en Art.1 de resultaten van deze verkenning en wordt ook uw gemeente daarover geïnformeerd. In de voortgangsbrief discriminatie heeft het kabinet inmiddels een mogelijk vervolg op dit project aangekondigd.